

Datum:	29 september 2020	Zaaknummer: 218052
Van:	het college van burgemeester en wethouders, portefeuillehouder Wethouder Raaijmakers	
Aan:	de raad van de gemeente Roosendaal	
Steller:	Annemieke van Meer	
Kopie aan:	Wethouder Raaijmakers, J. Blomsteel, M. Vonk, K. van Zijp, J. Steenmeijer, M. Kuipers, M. Schoones, groepen beleidsontwikkeling en -implementatie Maatschappij.	
Onderwerp:	Actieplan ontmoeten en verbinden; lokale aanpak eenzaamheid	
Bijlage:	Actieplan Ontmoeting en Verbinden- aanpak van eenzaamheid.docx, Beleidskader eenzaamheid Samen voor Elkaar.docx, Quickscan eenzaamheid 2020.docx	

Kennisnemen van

De lokale aanpak van eenzaamheid en de acties die uitgevoerd (gaan) worden ter bestrijding van eenzaamheid.

Inleiding

In het bestuursakkoord 'Roosendaal Duurzaam, sterk, aantrekkelijk' is eenzaamheid als belangrijk maatschappelijk probleem genoemd.

Daarbij ondertekende het college het landelijke actieplan 'Eén tegen eenzaamheid' (Ministerie van VWS), waarmee Roosendaal zich committeert aan de ontwikkeling en uitvoering van een lokaal actieprogramma tegen eenzaamheid.

Eenzaamheid is een groeiend probleem, ook in Roosendaal. Roosendaal scoort gemiddeld hoger dan in de rest van West Brabant op eenzaamheid. De Coronacrisis maakt de aanpak van eenzaamheid nog eens extra urgent. Ouderen, andere kwetsbare groepen, maar met name ook jongeren dreigen door de coronacrisis te vereenzamen.

Tijd voor nog meer actie tegen eenzaamheid!

Informatie/kernboodschap

Het college kiest bij de bestrijding van eenzaamheid voor een preventieve aanpak waarbij de focus binnen de aanpak verschuift van 'het verbeteren van voorzieningen' naar 'het versterken van verbindingen en een duurzame aanpak'.

Met de versterking en versteviging van de aanpak van eenzaamheid richt Roosendaal zich op de doelgroep jongeren, kwetsbare volwassenen en ouderen (70+). Zie beleidskader 'Samen voor elkaar'

De aanpak bestaat uit vier actielijnen (zie actieplan 'Ontmoeten en verbinden'):

- 1) Inzicht krijgen en houden in (de ontwikkeling van) eenzaamheid in Roosendaal.
- 2) Versterking/versteviging en verbreding bestaande samenwerking rondom eenzaamheid.
- 3) Signaleren en bespreekbaar maken van eenzaamheid.
- 4) Doorbreken en duurzaam aanpakken van eenzaamheid.

Ad 1) Inzicht krijgen en houden in eenzaamheid

Om eenzaamheid te kunnen bestrijden is inzicht nodig in de omvang en spreiding van de problematiek. Specifiekere kennis en inzicht is nodig, om gericht en effectief in te kunnen spelen op behoeften van inwoners die zich eenzaam voelen of die tot de risicogroep behoren. Het gevoel van eenzaamheid wordt 2 jaarlijks gemeten via de bewonersenquête van de gemeente Roosendaal. Eenzaamheid maakt ook onderdeel van de gezondheidsmonitor van de GGD die iedere vier jaar onder jongeren en volwassenen/ouderen wordt uitgezet.

Daarnaast is de monitoring van de effectiviteit van de aanpak en de afzonderlijke activiteiten een belangrijk onderdeel binnen het plan van aanpak.

Ad 2) Versterking/versteving en verbreding bestaande samenwerking rondom eenzaamheid. Bestrijding van eenzaamheid is niet eenvoudig. Het vraagt om effectief samenspel tussen gemeente, professionals, maatschappelijk partners, vrijwilligersinitiatieven, inwoners zelf en hun netwerken. Het versterken van bestaande netwerken en deze uitbreiden met nieuwe partners is dan ook een belangrijke succesfactor in de duurzame aanpak van eenzaamheid. Het inspireren en betrekken van anderen gebeurt het beste vanuit een sterk netwerk met een duidelijk doel en duidelijk boodschap.

Om eenzaamheid aan te pakken, wordt gekozen om een brede maatschappelijke beweging op gang te brengen, waarbij ook buiten welzijn en zorg wordt gekeken. Er wordt gewerkt via een netwerksamenwerking in een 'community'. De crux is, dat (vrijwilligers)organisaties, inwoners, ondernemers vanuit netwerksamenwerking worden gemotiveerd zich uit te spreken en hen te vragen hierop in te spelen. Hierbij wordt uitgegaan van positieve gezondheid, preventie, betrokken vitale samenleving, verbinding, elkaar ontmoeten en samen leren. De rol van de gemeente is een motiverende, stimulerende, ondersteunende en verbindende.

Ad 3) Signaleren en bespreekbaar maken.

Onder deze actielijn vallen tal van activiteiten en voorzieningen, zoals het signalerend huisbezoek onder 75+ via vroegsignalering kwetsbare ouderen en opvolging. Via dit signalerend huisbezoek beogen we meer ouderen die eenzaam zijn of dreigen te worden te bereiken en iets te bieden waarmee zij hun eenzaamheid kunnen verminderen. Welzijn op recept sluit hierop aan.

Om eenzaamheid onder de aandacht te brengen en bespreekbaar te maken worden er, onder andere in de week tegen Eenzaamheid, met Kerst en tijdens de vakantieperiodes, diverse activiteiten georganiseerd en wordt via de media aandacht aan het onderwerp besteed.

Voor een betere signalering van eenzaamheid en het komende tot een passende oplossing vanuit de inwoners zelf voor zijn ervaren probleem wordt sterk ingezet op deskundigheidsbevordering van professionals en vrijwilligers op het gebied van positieve gezondheid en eenzaamheid bespreekbaar maken.

Ad 4 Doorbreken en duurzaam aanpakken.

Onder deze actielijn zijn tal van activiteiten en initiatieven te scharen die een bijdrage leveren aan het doorbreken en duurzaam aanpakken van eenzaamheid (zie actieplan 'Ontmoeten en Verbinden'). Belangrijk is om eenzaamheid goed te begrijpen, te weten wat de beschermende en risicofactoren van eenzaamheid zijn en hierop initiatieven te ontwikkelen. Dit inzicht helpt bij de juiste keuze voor en ontwikkeling van interventies en initiatieven om effectief eenzaamheid te bestrijden. De monitoring van de activiteiten helpt weer bij het maken van de om initiatieven/activiteiten al dan niet voort te zetten.

Ook initiatieven uit andere beleidsterreinen sluiten naadloos aan bij de aanpak van eenzaamheid, (initiatieven op sportgebied, armoedebeleid, vrije tijd, cultuur). Daar waar mogelijk wordt aangesloten bij de aanpak van andere vormen van 'problematiek', zoals dementie, overbelasting mantelzorgers en armoede. Steeds worden kansen gezocht om activiteiten en initiatieven te verbinden en samen te werken.

Consequenties

Bestrijding van eenzaamheid is niet eenvoudig. Het vraagt om effectief samenspel tussen gemeente, professionals, maatschappelijk partners, ondernemers, bewonersinitiatieven, inwoners zelf en hun netwerken. Het versterken van bestaande netwerken en deze uitbreiden met nieuwe partners is dan ook een belangrijke succesfactor in de nieuw ingezette koers om eenzaamheid aan te pakken.

Daarbij is gebleken, uit een nadere probleemverkenning n.a.v. de motie Roosendaal Linked, dat meerdere verenigingen, inwoners en andere partijen in de samenleving elkaar moeilijk weten te vinden wanneer ze activiteiten willen opzetten.

Het implementeren van het community platform mijnbuurtje.nl maakt onderdeel uit van het actieplan. Dit is een platform dat inwoners onder andere in staat stelt om op een laagdrempelige wijze, met elkaar en met de

juiste organisaties in contact te komen en waarin vraag en aanbod samenkomen, waardoor ook organisaties onderling gemakkelijker de verbinding aan kunnen gaan.

Met de buurtverbindersaanpak vanuit mijnbuurtje.nl wordt een duurzame oplossing geïmplementeerd waarmee inwoners, organisaties en gemeente elkaar weer vinden, hun kwaliteiten benutten en dingen samen doen.

Met de implementatie van het community platform mijnbuurtje.nl wordt uitvoering gegeven aan de motie 2019- M21 'Roosendaal Linked'. We gaan er vanuit dat de motie hiermee is afgedaan.

Communicatie

Voor de communicatie rondom de aanpak van eenzaamheid is een communicatieplan opgesteld. De communicatie wordt samen met netwerkpartners vormgegeven.

Vervolg(procedure)

De raad wordt na voor het einde van 2021 geïnformeerd over de voortgang van de aanpak van eenzaamheid. Eind 2022 wordt de aanpak geëvalueerd, waarna de raad wordt geïnformeerd over de uitkomst(en) hiervan.

Bijlagen

1. Beleidskader 'Samen voor elkaar'
2. Actieplan 'Ontmoeting en verbinden'; lokale aanpak van eenzaamheid.
3. Overzicht/QuickScan activiteiten en voorzieningen i.r.t. ontmoeten en verbinden

Afsluiting en ondertekening

Wij vertrouwen erop U hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Roosendaal,
De secretaris, De burgemeester,

ACTIEPLAN 'ONTMOETING EN VERBINDEN' LOKALE AANPAK VAN EENZAAMHEID

Ambitienota lokaal gezondheidsbeleid (2018)

"T.o.v. 2018 is in 2030 het aantal eenzame of sociaal geïsoleerde volwassenen en ouderen gedaald doordat de sociale verbondenheid onder Roosendalers in wijken en dorpen is versterkt."

PLANNING 2020-2022

2020

- Versterking en verbreding netwerk eenzaamheid Roosendaal
- Verkennen en afspraken gezamenlijke aanpak met relevante partners binnen gebiedsteams ten behoeve van een adequate signalering, melding en opvolging van eenzaamheid
- Gebiedsgerichte Community building rondom sociale verbondenheid
- Starten met eerste trainingen en deskundigheidsbevordering professionals en vrijwilligers
- (Door)start / implementatie van een aantal initiatieven die inzetten op de 'witte vlekken' uit de quickscan.
- Nieuwe initiatieven mogelijk maken
- Plannen van aanpak van de andere portefeuilles: jeugd, sport, cultuur, economie, ruimte, bestaanszekerheid.

2021

- Tussenevaluatie en doorontwikkeling netwerk eenzaamheid Roosendaal en gebiedsgerichte community/samenwerking.
- Monitoring en voorzetting succesvolle activiteiten
- Monitoring en (tussen)evaluatie resultaten.
- Nieuwe activiteiten via inkoop/subsidie organiseren.

2022

- Tussenevaluatie en doorontwikkeling netwerk eenzaamheid Roosendaal en gebiedsgerichte community/samenwerking
- Monitoring en voortzetten succesvolle activiteiten.
- Nieuwe activiteiten via inkoop/subsidie organiseren.
- Eindevaluatie met aanbevelingen voor nieuwe college.

Het effect en de resultaten: Sociale verbondenheid

Inwoners hebben een duurzaam netwerk om op terug te vallen. Waardoor

- jongeren goed toegerust beginnen aan het volwassen leven en
- volwassenen zelf- en samenredzaam zijn
- ouderen zo zelfstandig mogelijk kunnen blijven functioneren en actief mee kunnen blijven doen.

We zetten primair in op preventie en vroeg signalering bij de meest kwetsbaren. We doen dit samen met alle betrokken partijen.

We zien dit terug in de volgende resultaten;

- In 2022 is eenzaamheid voor iedereen bespreekbaar.
- In iedere buurt /wijk zijn er initiatieven en activiteiten voor ontmoeting en meedoen.
- De inwoners kennen deze activiteiten en voelen geen drempel om mee te doen.

- Er is geen 'one-size-fits-all' aanpak
- Neem de oorzaak weg
- Leukigheid lost eenzaamheid niet op, maar helpt wel een beetje.
- Herhaalde ontmoeting vergroot de kans op duurzame relaties en daarmee de kans op sociale verbondenheid
- Integraliteit en samenwerking in plannen en uitvoering zijn cruciaal
- Voorkomen en vroegsignalering
- Jongeren zijn net zo eenzaam als ouderen
- Effectiviteit van de inzet van ervaringsdeskundigheid
- Niet alles hoeft gratis; ook commerciële aanvullingen zijn welkom
- Samenwerken aan sociale verbondenheid

LOKALE AAN'PACT' EENZAAMHEID

NETWERK EENZAAMHEID ROOSENDAAL

Het lokale netwerk staat voor de taak het thema eenzaamheid en sociaal isolement onder de aandacht te brengen en te houden bij relevante partijen in Roosendaal. Door veranderingen in het sociale domein, en daarmee de samenhangende wisselingen van personen, organisaties en netwerken, wordt de ontwikkelde kennis bij personen/en organisaties niet vanzelf onderhouden en verder ontwikkeld. Het netwerk eenzaamheid Roosendaal heeft een aanjaagfunctie richting partners binnen het gebiedsnetwerk.

Vanuit de lokale netwerk eenzaamheid wordt ingezet op kennisontwikkeling en deskundigheidsbevordering. Op basis van kennis en onderzoek worden effectieve interventiepraktijken uitgevoerd en verbeterd. Daarbij wordt nadrukkelijk de aansluiting gezocht bij de aanpak van andere vormen van 'stille problematiek', zoals dementie, overbelasting mantelzorgers en armoede.

Het netwerk eenzaamheid Roosendaal zal continu in ontwikkeling zijn. Er wordt gestart met een kernteam. Zij gaan op zoek naar organisaties die die zich bezighouden met eenzaamheid en sociaal isolement en die zich aan willen sluiten bij het netwerk eenzaamheid Roosendaal, zodat stadsbreed allerlei interventie met elkaar verbonden worden.

LOKALE INDIVIDUELE AANPAK

In de lokale aanpak zetten we voornamelijk in op preventie. De focus ligt op (vroeg)signalering van eenzaamheid en het bespreekbaar maken van dit thema (taboe doorbreken). Vanuit de gebiedsnetwerken wordt op het thema eenzaamheid actief samenwerking en verbreding van het netwerk gezocht met partners op wijkniveau (buurthuizen, wijkagenten, lokale ondernemers, supermarkt, etc).

Professionals en vrijwilligers die achter de voordeur komen worden getraind in gespreksvoering aan de hand van positieve gezondheid en in het op (individueel niveau) bespreekbaar maken van het gevoel van eenzaamheid, hier duiding aan te geven en de inwoners te laten komen tot een oplossing.

LOKALE COLLECTIEVE AANPAK

Nieuwe initiatieven / projecten worden geïnitieerd / aangepast op basis van gesignaleerde witte vlekken in het aanbod vanuit de individuele dienstenverlening of betreffen initiatieven voortkomend uit lokale gemeenschap. Zo mogelijk kunnen we als gemeente gericht aan partijen vragen bepaalde initiatieven gezamenlijk op te pakken en zo mogelijk (mede) te financieren)

Uit de quickscan kwamen een aantal zaken naar boven waarop het huidige aanbod / dienstverlening op het gebied van eenzaamheid/sociale verbondenheid tekort schiet. Dit zijn:

1. Ontmoeting en empowerment jongeren
2. Verbinding medisch domein en welzijn
3. Mobiliteit / vervoer i.r.t. eenzaamheid
4. Interventies gericht op sociale verbondenheid binnen wijken

Op bovenstaande thema's geldt dat vanuit de gemeente gericht aan partijen zal worden gevraagd om initiatieven op te pakken of voort te zetten. Deze initiatieven zijn opgenomen in het actieoverzicht op de volgende pagina(s).

ACTIES MET FOCUS OP JONGEREN, KWETSBARE VOLWASSENEN EN OUDEREN (70+)

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de acties en activiteiten die er zijn of worden geïnitieerd rondom het thema eenzaamheid. Het overzicht is een dynamisch document. Steeds komen er nieuwe activiteiten bij en zullen ook bepaalde activiteiten na verloop van tijd weer stoppen en door iets anders worden vervangen.

Wat	Acties	Wanneer	Financiën	Partners	Resultaten
A. Inzicht in (ontwikkeling) problematiek					
Inzicht in cijfers eenzaamheid Roosendaal	<ul style="list-style-type: none"> - Data verzamelen - (dialogoog)bijeenkomsten o.a. via wijkverkenningen RSD Spreekt RSd Doet 	2020, 2021	Regulier (algemeen)	RIVM, GGD, bewonersenquête/ Vitaliteitskaart	Inzicht in eenzaamheid
Monitoring	<ul style="list-style-type: none"> - Jaarlijkse monitoring van cijfers rondom eenzaamheid - Monitoring van activiteiten m.b.t. effect op de positieve gezondheid 	Continu	Regulier (algemeen)	RIVM, GGD, gemeente, subsidiepartners	Inzicht in effectiviteit van de aanpak en afzonderlijke activiteiten
B. Versterking en verbreding netwerk rondom eenzaamheid					
Netwerk eenzaamheid Roosendaal	<ul style="list-style-type: none"> - Versterking/versteviging bestaand samenwerking rondom eenzaamheid. - Benaderen deelnemers uit diverse organisaties, werkterreinen voor verbreding 	3 ^{de} / 4 ^{de} kwartaal 2020	(algemeen)	Netwerk eenzaamheid met welzijn en zorgpartners, sport en cultuur, onderwijs.	Sterk netwerk, effectievere aanpak eenzaamheid en borging van de aanpak en aandacht voor het onderwerp.
Community op gebiedsniveau als satellieten van het netwerk eenzaamheid Roosendaal	<ul style="list-style-type: none"> - Realiseren van adequate signalering, melding en opvolging van eenzaamheid en sociaal isolement door het stimuleren van een betere samenwerking en afspraken tussen (zorg)professionals, vrijwilligers en burgers. 	3 ^{de} / 4 ^{de} kwartaal 2020	Regulier (algemeen)	Community met welzijn en zorgpartners, sportverenigingen, cultuurclubs, ondernemers, vrijwilligersorganisaties e.a. partijen	Sterk netwerk Vele initiatieven tegen eenzaamheid Groot bereik onder inwoners

Wat	Acties	Wanneer	Financiën	Partners	Resultaten
-----	--------	---------	-----------	----------	------------

	<ul style="list-style-type: none"> - Verkenning, keuze (online) platform - Implementatie 	<p>3de /4de kwartaal 2020</p> <p>1ste kwartaal 2020</p>	Budget eenzaamheid	Gemeente, lokale netwerkpartners	Meer ontmoetingen tussen buurtbewoners Buurtbewoners weten elkaar beter te vinden. Buurtbewoners zijn positiever over de betrokkenheid en sociale verbondenheid in de buurt.
Samen ouder worden	Inzet op nieuwe samenwerkingen met ouderen, met vrijwilligers- en bewonersinitiatieven, met de gemeente en met beroepskrachten in zorg en welzijn, die beter aansluiten bij de wensen van ouderen.	4 ^{de} kwartaal 2020	Externe financiering (algemeen)	Zorg-, welzijnsorganisaties.	Eigen veerkracht van inwoners bevorderen. Verbetering positieve gezondheid.
C. Signaleren en bespreekbaar maken					
Publiekscampagne	<ul style="list-style-type: none"> - Informatie, voorlichting en activiteiten tijdens <ul style="list-style-type: none"> *Zomervakantie *Week van de eenzaamheid * Kerst 	<ul style="list-style-type: none"> - Juli/augustus - Oktober - December 	Budget eenzaamheid (algemeen)	Partners netwerk eenzaamheid Roosendaal	Kennis en bewustzijn over eenzaamheid bij inwoners zijn vergroot. Inwoners aanzetten tot actie.
Training en deskundigheidsbevordering	<ul style="list-style-type: none"> - Bevorderen van de deskundigheid van (zorg) professionals en vrijwilligers die achter de voordeur komen. 	Start 3 ^{de} / 4 ^{de} kwartaal 2020 daarna continu.	Budget eenzaamheid (algemeen)	GGD/Movisie	Eenzaamheid bij inwoners wordt herkend, bespreekbaar en erkend. Inwoners krijgen tijdig passende ondersteuning.
Wat	- Acties	Wanneer	Financiën €	Partners	Resultaten
Welzijn op recept	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering Welzijn op recept 	1 ^{ste} / 2 ^{de} kwartaal 2021	Budget eenzaamheid	Huisartsen, welzijnsorganisatie,	Participatie van kwetsbare inwoners

			(zorg en welzijn)	activiteitsaanbieders	Verbeterde verbinding medisch domein en welzijn
Vroegsignalering Kwetsbare Ouderen en Opvolging	- Huisbezoeken ouderen; sceening op kwetsbaarheid. Aandacht voor welzijnscomponent.	Continu	Regulier (zorg en welzijn)	Huisartsen, TWB, welzijnsorganisatie, GGD en activiteitsaanbieders	Participatie van kwetsbare inwoners Verbeterde verbinding medisch domein en welzijn
D. Doorbreken en duurzame aanpak					
Diverse trainingen en interventies gericht op jeugd	- Uitvoering cursus- en trainingsaanbod gericht op empowerment, sociale vaardigheden, verbetering zelfbeeld	Continu	Regulier (jeugd)	Jeugdprofessionals, GGZ, GGD	Jongeren zijn zelfredzaam, weerbaar, en veerkrachtig.
Join Us – Effectieve interventie waarbij een aantal jongeren elkaar ontmoeten en ervaren begeleider zijn die helpen nieuwe vrienden te maken en te behouden.	- Training jongerenwerkers. - (door)Start 2 join us groepen (12-18 jaar en 19-25 jaar)	Vorbereiding tot juni. Start vanaf september 2020	Budget eenzaamheid (jeugd)	Jongerenwerk (WijZijn), Join Us	Jongeren zijn empowerd, sociaal vaardig, hebben breder betekenisvol netwerk.
Buurtgezinnen	- Voorzetting project waarbij een steungezin wordt gekoppeld aan een kwetsbaar vraaggezin (oa. alleenstaande moeders en vluchtelinggezinnen)	Continu	Regulier (jeugd)	Stichting buurtgezinnen.nl	Versterking netwerk vraaggezin en verbreding sociaal netwerk.
Tijd van je leven	- Voorzetting project	Continu	Regulier (cultuur) Cofinanciering eenzaamheid	CultuurCompaan, GGD	Vermindering eenzaamheid Bijdrage aan positieve gezondheid.

Wat	Acties	Wanneer	Financiën €	Partners	Resultaten
Lief- en leedstraten	Pilot lief – en leedstraten in diverse Roosendaalse buurten en straten	1 ^{ste} kwartaal 2021	Regulier (Vitale Wijken	Verbinders, welzijnswerkers en	Buurtbewoners zijn bij elkaar betrokken en

			en Dorpen)	woningcorporatie.	zien naar elkaar om (sociale cohesie). Dit bevordert het gevoel van welbevinden en veiligheid
Fietsen alle Jaren Vrijwilligers nemen per keer twee kwetsbare of niet meer mobiele mensen mee voor een fietstocht in een riksja.	- Subsidie uitvraag	Start 2 ^{de} kwartaal 2021	Budget eenzaamheid	Fietsersbond, Welzijn- en zorgorganisaties	Deelname bevordert gezondheid (buitenlucht), kwaliteit van leven en welbevinden.
Mobiliteit is meedoen	- Komen tot gedragen en onderbouwde aanpak om vraag en aanbod van vervoer voor kwetsbare mensen in de gemeente Roosendaal samen te brengen; - een vervoersoverzicht waarin alle vervoersmogelijkheden in de gemeente Roosendaal helder en eenduidig zijn weergegeven	3 ^{de} / 4 ^{de} kwartaal 2020	(mobiliteit)	Stichting Zet, Gemeente, KBO, WijZijn MEE.	Vervoer is geen belemmering om mee te doen. Professionals en vrijwilligers in zorg en welzijn in Roosendaal zijn toegerust om (verborgen) vervoersvragen te signaleren en te koppelen aan het vervoersaanbod
Vriendschappelijk huisbezoek/ maatjescontact	- Vrijwilliger die aan iemand wordt gekoppeld die behoefte heeft aan een gesprek of vriendschap	Continu	Regulier (Welzijn)	WijZijn, Social Klus, Humaitas, Sahr, Diaconale stad, etc.	Welbevinden en kwaliteit van leven wordt bevordert.
Luisterlijn (wettelijk Wmo)	- Telefonische hulpdienst die dag- en nacht bereikbaar is.	Continu	Regulier (zorg)	De Luisterlijn	Inwoners kunnen hun verhaal kwijt.

Wat	Acties	Wanneer	Financiën €	Partners	Resultaten
Regeling(en) voor	- Het samen met partners verkennen van de	2020	Regulier		Deelname bevordert

volwassenen/ouderen, die van het sociale minimum leven, voor deelname aan sport en cultuur.	mogelijkheden voor een 'meedoeregeling' voor volwassenen en ouderen die leven van een sociaal minimum.		(bestaanszekerheid)		gezondheid, kwaliteit van leven en welbevinden en vergroot het sociale netwerk van inwoners.
Quiet aanpak	<ul style="list-style-type: none"> - Quiet Community's. Het stimuleren en organiseren we lokale solidariteit met mensen in armoedesituaties. - Quiet-fonds. Hiermee geven we financiële ondersteuning aan initiatieven die de effecten van de armoede voor kinderen verzachten. - Quiet 500. De 'armoedeglossy' die met een knipoog het verhaal van mensen in armoede vertelt. 	Vorbereiding 3 ^{de} / 4 ^{de} kwartaal 2020 Implementatie en uitvoering 1 ^{ste} kwartaal 2021	Regulier (bestaanszekerheid)		Deelname bevordert gezondheid, kwaliteit van leven en welbevinden en vergroot het sociale netwerk van inwoners
Buddylink	- Initiatief waarbij een daarvoor opgeleide kansrijke buddy (de zogenaamde kansbieder) een kansarme buddy (de zogenaamde kanszoeker) op weg helpt naar een betere toekomst.		Regulier (bestaanszekerheid)		Deelname bevordert gezondheid, kwaliteit van leven en welbevinden en vergroot het sociale netwerk van inwoners
Vrijwilligerswerk	Stimuleren vrijwilligerswerk door jongeren en ouderen	Continu	Regulier (welzijn)	Social Klus, vrijwilligersondersteuning en via community	Meer verbondenheid met je omgeving en andere mensen. Ouderen blijven langer gezonder en Vitaal.

Wat	Acties	Wanneer	Financiën €	Partners	Resultaten
Mantelzorgondersteuning	Ophalen behoefte mantelzorgers voor respijtzorg en andere ondersteuningsvormen waardoor	Besluitvorming 4 ^{de} kwartaal 2020	Regulier	Mantelzorgsteunpunt, zorg- en	Mantelzorgers worden ontlast en kunnen

	mantelzorgers mee kunnen blijven doen: Onderdeel actieplan mantelzorg	Uitvoering 2021	(Ondersteuning)	welzijnsorganisaties	blijven deelnemen
Ontmoetingsactiviteiten en zingeving.	Voortzetten en monitoring huidig aanbod	Continu	Regulier (welzijn)	Diverse gesubsidieerde zorg-, welzijnsorganisaties.	Deelname bevordert kwaliteit van leven en welbevinden en vergroot het sociale netwerk van inwoners.
Sport- en culturele activiteiten	Voortzetten en monitoring huidig aanbod	Continu	Regulier (sport en cultuur)	Diverse gesubsidieerde sport- en cultuurorganisaties	Deelname bevordert gezondheid, kwaliteit van leven en welbevinden en vergroot het sociale netwerk van inwoners.

Ontmoeting en verbinden in Roosendaal

Samen voor elkaar

Plan tegen eenzaamheid
2020-2022

INHOUD

1. Samenvatting.

2. Inleiding.
3. Waarom is eenzaamheid een probleem?
4. Wat is eenzaamheid, wie is eenzaam, wat zijn oplossingen?
5. Quicksan; wat is er al in Roosendaal? Wat kan beter?
6. Ontmoeting als integraal speerpunt.
7. Doel, resultaat, uitgangspunten en randvoorwaarden.

Bijlage

1. Vormen van eenzaamheid
2. Cijfers over eenzaamheid
3. Quicksan eenzaamheid

1. SAMENVATTING

In het bestuursakkoord is eenzaamheid als belangrijk maatschappelijk probleem genoemd. Er wordt ingezet op versterking en versteviging van onze bestaande aanpak. Het verminderen of voorkomen van eenzaamheid vinden we belangrijk omdat we willen dat iedereen een volwaardig lid van onze gemeente/gemeenschap kan zijn en dat iedereen gezien, gehoord en gesteund wordt die dit nodig heeft. We willen effect genereren door met name preventief in te zetten op ontmoeting en verbinding.

Eerder heeft de gemeenteraad via de "Ambitienota lokaal gezondheidsbeleid" besloten dat t.o.v. 2018 is in 2030 het aantal eenzame of sociaal geïsoleerde volwassenen en ouderen gedaald doordat de sociale verbondenheid onder Roosendalers in wijken en dorpen is versterkt.

Eenzaamheid is een probleem omdat eenzaamheid leidt tot ongezondheid en ongelukkig zijn. Eenzaamheid is tweemaal meer dodelijk dan zwaarlijvigheid en net zo dodelijk als het roken van een pakje sigaretten per dag. Eenzaamheid leidt bovendien tot kwetsbaarheid en verminderde zelfredzaamheid.

Het organiseren van leukigheden lost eenzaamheid niet op. Er is geen "one-size-fits-all" oplossing.

Om eenzaamheid te verminderen is het belangrijk dat mensen in staat worden gesteld om mee te kunnen doen.

- Persoonlijke oorzaken wegnemen
- Toegankelijkheid en bereikbaarheid vergroten van activiteiten en voorzieningen
- Sociale verbondenheid in buurten en wijken vergroten en ontmoeting te stimuleren

De focus ligt op vroegsignalering bij Jongeren (16-29), kwetsbare volwassenen (30-70) en ouderen (70+).

Een integrale aanpak, ook vanuit Ruimte en Economie heeft het meest succes bij het organiseren van sociale verbondenheid. In dit plan enkele aanbevelingen.

En samenwerking door uitvoerende partijen is een belangrijke randvoorwaarde voor succes.

Het effect en de resultaten: Sociale verbondenheid

Inwoners hebben een duurzaam netwerk om op terug te vallen. Waardoor

- jongeren goed toegerust beginnen aan het volwassen leven en
- volwassenen zelf- en samenredzaam zijn
- ouderen zo zelfstandig mogelijk kunnen blijven functioneren en actief mee kunnen blijven doen.

We zetten primair in op preventie en vroeg signalering bij de meest kwetsbaren. We doen dit samen met alle betrokken partijen.

We zien dit terug in de volgende resultaten;

- In 2022 is eenzaamheid voor iedereen bespreekbaar.
- In iedere buurt /wijk zijn er initiatieven en activiteiten voor ontmoeting en meedoen.
- De inwoners kennen deze activiteiten en voelen geen drempel om mee te doen.

2. INLEIDING

Ambitienota lokaal gezondheidsbeleid (2018)

“T.o.v. 2018 is in 2030 het aantal eenzame of sociaal geïsoleerde volwassenen en ouderen gedaald doordat de sociale verbondenheid onder Roosendalers in wijken en dorpen is versterkt.”

In het **bestuursakkoord 2018-2022** staat;

“Een sterk en gezond Rosendaal is een gemeente die sociaal én economisch krachtig is. Inwoners nemen duurzaam deel aan de samenleving.

....

Steeds meer mensen hebben last van eenzaamheidsgevoelens. Het is een groeiend probleem bij ouderen én jongeren in onze samenleving. Samen met maatschappelijke partners en binnen het sociale veerkracht programma van de provincie Noord-Brabant ontwikkelen wij een actieplan om eenzaamheid terug te dringen. Interventies en activiteiten om eenzaamheid te voorkomen te bestrijden staan hierbij centraal.”

Het verminderen of voorkomen van eenzaamheid vinden we belangrijk omdat we willen dat iedereen een volwaardig lid van onze gemeente/gemeenschap kan zijn en dat iedereen gezien, gehoord en gesteund wordt die dit nodig heeft.

Het effect is verminderen van eenzaamheid.
Het doel is verbinding, cohesie van inwoners.

Om invulling te geven aan deze doelen heeft Rosendaal zich gecommitteerd aan het **landelijk Actieprogramma 'Eén tegen Eenzaamheid'** door het ondertekenen van *'De 5 pijlers in de lokale aanpak tegen eenzaamheid'* uit dit programma; met deze **vijf pijlers** richten lokale partijen een duurzame aanpak in waarin iedereen verantwoordelijkheid neemt.

1. Bestuurlijk commitment
2. Creëer een sterk netwerk
3. Betrek mensen, eenzamen zelf
4. Werk aan een duurzame aanpak
5. Monitoring en evaluatie

We hebben de Ambitienota aangevuld met de laatste informatie uit de bewoners enquête 2017 en 2019. Deze waren nog niet beschikbaar bij het schrijven van de Ambitienota.

In dit plan volgen we de eerder geformuleerde uitgangspunten uit de Ambitienota, aangevuld met nieuwe inzichten en ontwikkelingen.

3. WAAROM IS EENZAAMHEID EEN PROBLEEM?

Eenzaamheid is een probleem omdat eenzaamheid leidt tot ongezondheid en ongelukkig zijn.
Eenzaamheid is tweemaal meer dodelijk dan zwaarlijvigheid en net zo dodelijk als het roken van een pakje sigaretten per dag.
Eenzaamheid leidt bovendien tot kwetsbaarheid en verminderde zelfredzaamheid.

Diverse omstandigheden kunnen tot gevolg hebben dat mensen niet (meer) in de samenleving (kunnen) staan. Eenzaam zijn of zich eenzaam voelen blijft niet zonder gevolgen.

Gezond

Inwoners die eenzaam zijn of eenzaamheid ervaren zijn vaak niet gelukkig.

Dit heeft een negatieve weerslag op de geestelijke en gezondheid van die persoon. Studies wijzen uit dat eenzaamheid tweemaal meer dodelijk is dan zwaarlijvigheid en net zo dodelijk als het roken van een pakje sigaretten per dag.

Sterk

Het ontbreken van een eigen netwerk maakt kwetsbare inwoners extra kwetsbaar waardoor zij eerder beroep zullen (moeten) doen op professionele, geïndiceerde hulp.

Voor kwetsbare ouderen geldt bovendien een verhoogd risico lopen op beperkingen in het uitvoeren van algemene dagelijkse levensverrichtingen, een ziekenhuis- en verpleeghuisopname en eerder overlijden. Het aantal kwetsbare ouderen zal komende 20 jaar verder stijgen (Tilburg Frailty Index).

Sociale verbondenheid

In de huidige samenleving wordt beroep gedaan op de zelfredzaamheid van inwoners en de samenredzaamheid van gemeenschappen (sociale veerkracht). Deze noodzaak en de negatieve gevolgen voor de gezondheid van mensen maakt dat eenzaamheid een maatschappelijk probleem is dat we willen verminderen.

Het profiel van Roosendaal wordt door het Pon (Monitor sociale veerkracht 2018) gekwalificeerd als "lage sociale veerkracht".

Ontmoeting is net als scholing, werk en kunnen rondkomen een kansrijke invalshoek om de sociale veerkracht te versterken.

Mensen die elkaar kennen zijn sneller bereid om elkaar te helpen of zich te laten helpen.

In een "Sterk en Gezond" Roosendaal wordt het iedereen gegund om zich waardevol lid te voelen van onze gemeenschap en te participeren op de manier waarop men dit zelf wil.

In de **Transformatie Agenda Sociaal Domein (2019) "Oog voor elkaar"** staat beschreven op welke manier we dit willen bereiken. Meer hierover in hoofdstuk 5.

In het volgende hoofdstuk wordt beschreven wat eenzaamheid is en wie zich eenzaam voelen.

4. WAT IS EENZAAMHEID, WIE VOELEN ZICH EENZAAM, WAT ZIJN OPLOSSINGEN?

De focus op het voorliggend veld; sociale verbondenheid

Wie: Jongeren (16-29) , kwetsbare volwassenen (30-70) en ouderen (70+).

Hoe: integraal, het accent op preventie en vroegsignalering.

Wat: sociale verbondenheid versterken met vrij toegankelijke (= zonder indicatie)

- a. Voorzieningen, hulp/ hulpmiddelen waardoor men erop uit kan,
- b. Voorzieningen, activiteiten voor begeleiding en ondersteuning,
- c. Aansprekende nabije activiteiten, ontmoetingen die als doel hebben te verbinden,
- d. Voorlichting en informatie over eenzaamheid en hoe we dit willen oplossen.

Eenzaamheid

Er zijn drie vormen van eenzaamheid (bijlage 1) met verschillende oorzaken en dus met verschillende aanpak. Bovendien kan iemand meerdere vormen van eenzaamheid ervaren.

Eenzaamheid is bovendien heel persoonlijk.

Naarmate iemand langer eenzaam is, ontstaat er een vicieuze cirkel die zeer lastig te doorbreken is. In dit geval heeft men vaak hulp van buitenaf nodig. Dit zijn vaak geïndiceerde voorzieningen als trainingen en interventies.

Ook voor het probleem eenzaamheid geldt dus dat voorkomen en vroegsignalering voorrang krijgt.

De insteek is daarom niet eenzaamheid bestrijden, maar ontmoeting en verbondenheid stimuleren en proberen te voorkomen dat mensen eenzaam worden.

Dit kan door

- Persoonlijke oorzaken wegnemen
- Toegankelijkheid en bereikbaarheid vergroten van activiteiten en voorzieningen
- Sociale verbondenheid in buurten en wijken vergroten

In de komende paragrafen en hoofdstukken wordt duidelijk gemaakt wat oorzaken van eenzaamheid zijn. Waarom toegankelijkheid en bereikbaarheid belangrijk is. En wat verstaan wordt onder sociale verbondenheid vergroten.

Doelgroepen

Over het algemeen komt eenzaamheid het meest voor bij de volgende groepen.

In landelijk onderzoek worden deze doelgroepen beschreven.

Jongeren (0-27)	Volwassenen	Ouderen (70+)
<ul style="list-style-type: none">• Met een beperking	<ul style="list-style-type: none">• Met een beperking• Mantelzorgers• Alleenstaande ouders met jonge kinderen	<ul style="list-style-type: none">• Kwetsbare ouderen¹

In bijlage 2 zijn Roosendaalse cijfers over eenzaamheid te vinden.

¹ Ouderen zijn meest kwetsbaar als zij alleenstaand zijn en kampen met enige gezondheidsproblemen. Naarmate de leeftijd stijgt wordt men kwetsbaarder (Tilburg Frailty Index).

Eenzaamheid wordt gemeten via de twee jaarlijkse bewonersenquête (2017, 2019) en de GGD meet eenzaamheid (2016). Deze gecombineerde informatie geeft de doelgroepen voor Roosendaal aan.

De doelgroepen die we nader willen beschouwen zijn:

- Jongeren en jong volwassenen (16-29)
- Kwetsbare volwassenen (30-70)
- Kwetsbare Ouderen (70+)

Uit de bewonersenquête blijkt niet welke jongeren in Roosendaal zich eenzaam voelen en waarom.

Uit algemeen onderzoek blijkt dat veel onderzoek zich richt op eenzame ouderen. Het probleem onder jongeren, jong volwassenen is echter minstens zo groot. Over oorzaak is betrekkelijk weinig bekend. Er zijn zeer weinig best-practices gevonden.

Uit algemeen onderzoek blijkt dat over het algemeen mannen vaker eenzaam zijn dan vrouwen en dat alleenstaanden vaker eenzaam zijn dan partners uit stellen. Hier is nog geen echte verklaring voor.

Organiseren van sociale verbondenheid

Sociale verbondenheid kan ontstaan als mensen zich veilig voelen, elkaar kennen, elkaar vertrouwen en erbij horen. Mensen die elkaar vaker ontmoeten zijn meer solidair aan elkaar.

Dit impliceert dat sociale verbondenheid meermalige ontmoetingen (activiteiten) met dezelfde (groepen) mensen nodig heeft om te kunnen ontstaan.

Sociale verbondenheid vraagt om wederkerigheid en gezamenlijkheid.

Uit een Belgische studie halen we condities om sociale cohesie te bereiken/ of te versterken². Dit zijn

1. Het terugdringen van sociale ongelijkheid en uitsluiting door het versterken van bestaanszekerheid.
2. Gedeelde waarden stimuleren via vrijwilligersnetwerken, inwonersbetrokkenheid en politieke participatie. En ook sociale orde en sociale controle.
3. Sociale relaties ondersteunen, het binden van de samenleving via verenigingsleven, vrijwilligerswerk, mantelzorg, kinderopvang.
4. Interacties in belang van buurtverbondenheid of buurtcohesie ondersteunen.

Wegnemen van oorzaken: Je moet wel durven of de (hulp) middelen hebben

- **Ondersteuning:** hulp of hulpmiddelen bieden zodat men "erop uit" kan;
- **Interventie:** (sociale) vaardigheden versterken zodat ontmoeting en verbinding mogelijk wordt,

Organiseren van ontmoeting: Leukigheid alleen is onvoldoende

- **Voorzieningen en activiteiten:** aantrekkelijk, nuttig, gericht op iedereen.
De basis voor herhaalde ontmoeting met buurtgenoten, lotgenoten of leeftijdgenoten.

Wegnemen van oorzaken: je kan er zelfstandig komen en binnenkomen. De vrijwilligers en/of professionals zijn getraind.

- **Omgeving:** fysieke bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen en activiteiten.
- **Omgeving:** training, voorlichting, informatie en communicatie.

Vroegsignalering en voorkomen

² Uit "Samen op de stoep" VUB , hogeschool Gent 2012

Een sterk vangnet (in de buurt) maakt dat mensen tijdig worden gesignaleerd. Sociale verbondenheid in een buurt is synoniem voor een sterk netwerk. Oog hebben voor elkaar, iedereen mag meedoen en wordt uitgenodigd om mee te doen. Een integrale aanpak en samenwerking in de uitvoering horen bij een sterknetwerk.

De gevolgen van langdurige eenzaamheid zijn onwenselijk. Een vroegtijdige aanpak, het liefst het voorkomen van eenzaamheid heeft nadrukkelijke voorkeur. Uitgangspunten zoals geformuleerd in de Transformatieagenda Sociaal Domein hanteren we in onze aanpak. We toetsen ook aan 5 uitgangspunten uit "Pact tegen eenzaamheid" die veel overeenkomst vertonen met de Transformatie agenda.

Sociale verbondenheid is het begin en het vervolg van ontmoeting.

Sociale verbondenheid stimuleren we daarom bij alle Roosendalers.

Ook uit de Ambitienota blijkt dat een integrale, domein overstijgende aanpak kansrijker is dan dat er slechts één invalshoek gekozen wordt. In hoofdstuk 4 onder d wordt hier op ingegaan.

Om de integrale aanpak geen valkuil te laten worden voor te brede, algemene onduidelijke aanpak concentreren we ons in dit plan op voorliggende acties en activiteiten in het voorliggend veld.

Waar het zich voordoet zullen ontbrekende, gewenste acties of activiteiten die buiten dit plan vallen worden gesignaleerd en geadviseerd bij betreffende platforms/organisaties.

En worden aanbevelingen gedaan naar andere domeinen (economie, ruimtelijke ontwikkeling).

5. QUICKSCAN: WAT IS ER AL IN ROSENDAAL? WAT KAN BETER?

- Er zijn veel activiteiten voor ouderen; veel is 'leukigheid'.
- Organiseer voorlichting en training van vrijwilligers en professionals.
- Jongerenaanpak versterken.
- Meer in de buurten wat écht verbindt.
- Meer samenhang, samenwerking in plannen en uitvoering.
- Betere verbinding tussen het medische en sociale domein
- Kansen in vrijwilligersaanpak, aanpak bestaanszekerheid.
- Versterken van (rand)voorwaarden om mee te kunnen doen: vervoer en mobiliteit

Om beter zichtbaar te maken wat er is en waar versterking nodig is, is een Quikscan gemaakt van voorzieningen en activiteiten in het voorliggend veld die direct of indirect bijdragen aan het versterken van ontmoeten en sociale verbondenheid. Dit overzicht is bijgevoegd in de bijlagen.

In de quickscan is niet gekeken naar toegankelijkheid of bereikbaarheid. Naast de activiteit of voorziening is zoveel mogelijk aangegeven voor welke doelgroep deze bestemd is. Het hoofdstuk eindigt met deze conclusies.

Het aantal activiteiten is op het eerste gezicht overweldigend. De quickscan is het topje van de ijsberg. Ondanks de hoeveelheid aan activiteiten, verenigingen en evenementen en locaties om te kunnen ontmoeten is er een significante groep Roosendalers die zich eenzaam voelt.

Kinderen

Wat ook opvalt is dat voor jonge kinderen (t/m 12 jaar) redelijk wat georganiseerd wordt buiten schooltijden.

Voor- en naschoolse opvang is niet geïnventariseerd.

Er is financiële ondersteuning voor ouders om kinderen zoveel mogelijk mee te kunnen laten doen.

Jongeren

Voor de groep oudere jeugd of jong volwassenen is niet veel gevonden.

De voorzieningen/activiteiten die geïnventariseerd zijn richten zich op jongeren met probleem gedrag.

Wat doet Roosendaal om jongeren (studenten) te binden met Roosendaal?

Volwassenen

Er zijn geen activiteiten gevonden voor "eenzame volwassenen".

Ouderen

Wat opvalt is de geweldige hoeveelheid aan activiteiten voor ouderen. Zowel professionele als wijk en buurtinitiatieven variërend van koffiedrinken, beweegroutes naar meer specifieke projecten als het "Odensehuis" (inloophuis voor inwoners met beginnende dementie, hun partners/mantelzorgers en belangstellenden).

Wat zijn kansen en witte vlekken in het sociaal domein?

Gekeken is naar de geïnventariseerde voorzieningen/activiteiten getoetst aan de verzamelde informatie over eenzaamheid geadviseerde aanpak. De gebruikte achtergrond informatie is groter dan in dit document opgenomen.

Is er algemeen en/of per doelgroep voldoende

- **Ondersteuning:** hulp of hulpmiddelen bieden zodat men "erop uit" kan;
- **Interventie:** (sociale) vaardigheden versterken zodat ontmoeting en verbinding mogelijk wordt,
- **Voorzieningen en activiteiten:** aantrekkelijk, nuttig, gericht op iedereen.
De basis voor herhaalde ontmoeting met buurtgenoten, lotgenoten of leeftijdgenoten
- **Omgeving:** training, voorlichting, informatie en communicatie.

Meer concreet, aanbevelingen voor het actieplan

Algemeen

- ➔ Zorg voor een goed netwerk dat het onderwerp eenzaamheid onder de aandacht, brengt en houdt.
- ➔ Informatie en voorlichting via de juiste kanalen en media om taboe te doorbreken.
- ➔ Investeer in een optimale samenwerking en afspraken tussen (zorg- welzijns)professionals, vrijwilligers en burgers met betrekking tot adequate signalering, melding en opvolging van eenzaamheid.
- ➔ Zet in op deskundigheidsbevordering en het trainen van professionals en vrijwilligers om eenzaamheid bespreekbaar te maken.
- ➔ Verbind het medische en sociale domein meer met elkaar
- ➔ Er is een enorm aanbod; wat is 'leukigheid' en wat draagt werkelijk bij aan sociale verbondenheid? Dit vraagt om goede monitoring van de effecten van het aanbod.
- ➔ Onderzoek wat echt nodig is om de in de buurt sociale verbondenheid te stimuleren en faciliteer dit.
- ➔ Aandacht voor vervoer en mobiliteit als (rand)voorwaarde om mee te kunnen doen.
- ➔ Zorg dat het aanbod voldoende bekend en vindbaar is

Samenhang met andere thema's en plannen: integrale aanpak.

We hanteren de matrixaanpak. In het actieplan eenzaamheid wordt de ambitie en de aanbeveling voor verbetering geformuleerd.

Eenzaamheid is een speerpunt in alle beleidsthema's binnen het sociaal domein.

In alle beleidsthema's worden activiteiten gerealiseerd die bijdragen aan de ambities geformuleerd in deze notitie.

1. Versterken lopende acties en bestaande voorzieningen binnen sociaal domein in alle beleidsthema's.
2. Nieuwe acties en voorzieningen implementeren binnen sociaal domein in alle beleidsthema's.

Binnen het sociaal domein zien we relatie met

- ➔ Sport en Cultuur als middel tot ontmoeting en verbinding,
- ➔ Bestaanszekerheid; financiële ondersteuning om meedoen mogelijk te maken,
- ➔ Wmo; ondersteuning om meedoen mogelijk te maken,
- ➔ Professionals; signaleren en stimuleren,
- ➔ Voorliggend veld; ondersteunen sociale verbondenheid.
- ➔ Vrijwilligerswerk; zowel geven als ontvangen is ontmoeting.

Ook voor de andere domeinen worden kansen gezien en formuleren we aanbevelingen in In hoofdstuk 6 .

6. ONTMOETING ALS INTEGRAAL SPEERPUNT

Een gezonde stad is de basis voor een gezonde gemeenschap.

Veiligheid, Toegankelijkheid, Bereikbaarheid maar ook Aantrekkelijkheid dragen bij aan een gezonde stad.

Voor lange termijn wordt gezondheid een thema in de omgevingsvisie.

VNG over omgevingsvisie:

Het is in de eerste plaats een politiek-bestuurlijk document dat het beleid voor de fysieke leefomgeving integraal omschrijft. Integraal betekent dat de visie betrekking moet hebben op alle terreinen van de fysieke leefomgeving, aansluitend bij de reikwijdte van de Omgevingswet.

De 'fysieke leefomgeving' is heel breed en omvat onder meer de beleidsterreinen cultureel erfgoed, energie-infrastructuur, landbouw, landschap, ruimtelijke ordening, gezondheid, milieu, natuur en water.

Voor de korte- en middellange termijn kan ook nu al geïnvesteerd worden in de gezonde stad. Er worden dagelijks plannen aangeboden of plannen ontwikkeld door de gemeente die meteen getoetst kunnen worden aan de uitgangspunten van de gezonde stad.

Overigens is Toegankelijkheid een wettelijke norm. Daarom wordt aanbevolen dat de gemeente Roosendaal en allen die in de gemeente Roosendaal (ver)bouwen, renoveren en/of ontwikkelen, minimaal voldoen aan het Nederlands Keurmerk Toegankelijkheid. www.keurmerktoegankelijkheid.nl Bij nieuwe plannen en projecten wordt altijd voldaan aan de Internationale Toegankelijkheidsstandaard (ITS). [integrale-toegankelijkheid-standaard-2018-its](https://www.integrale-toegankelijkheid-standaard-2018-its.nl)

Aanbevelingen zijn

- Veilige ontmoetingsplekken in de openbare ruimte,
- Verkeersveiligheid betekent voetgangers georiënteerd met overzichtelijke paden/routes (niet teveel groen, maar zeker niet te kaal)
- Voldoende openbare toiletten, zitbanken (uitrusten en tevens ontmoetingsplekken. Ook voor jongeren!)
- Voorzieningen (dagelijkse) zijn nabij en zijn goed lopend te bereiken (schoon, heel veilige looproutes)
- Toegankelijkheid van de eigen woning (uitstap van voordeur naar stoep)
- Fietsroutes zijn : vlak, verkeersveilig, voldoende duidelijk contrast/overzichtelijk (ook oversteekplekken)
- Voldoende verlichting
- Openbare en/of besloten ontmoetingsruimten in (openbare) gebouwen.
- Mogelijkheden om samen te kunnen sporten of bewegen, spelen (ook voor jongeren) (georganiseerd of ongeorganiseerd), om te kunnen recreëren, er is plaats voor het verenigingsleven.
- Maar ook is er oog voor de toegankelijkheid van de ontmoetingsplekken in openbare ruimte een gebouwen. Ontmoeting moet voor iedereen mogelijk zijn, ook voor inwoners met een beperking (hoofdstuk 4, wie voelen zich eenzaam).
- Op zoek naar alternatief (openbaar) vervoer.
- Ook commerciële activiteiten dragen bij aan sociale verbondenheid.

7. DOEL, RESULTAAT, UITGANGSPUNTEN EN RANDVOORWAARDEN

Beoogde maatschappelijke effecten en resultaten per doelgroep

Sociale verbondenheid

Inwoners hebben een duurzaam netwerk om op terug te vallen. Waardoor

- jongeren goed toegerust beginnen aan het volwassen leven en
- volwassenen zelf- en samenredzaam zijn
- ouderen zo zelfstandig mogelijk kunnen blijven functioneren en actief mee kunnen blijven doen.

We zetten primair in op preventie en vroeg signalering bij de meest kwetsbaren. We doen dit samen met alle betrokken partijen.

We zien dit terug in de volgende resultaten;

- In 2022 is eenzaamheid voor iedereen bespreekbaar.
- In iedere buurt /wijk zijn er initiatieven en activiteiten voor ontmoeting en meedoen.
- De inwoners kennen deze activiteiten en voelen geen drempel om mee te doen.

De Transformatie agenda Sociaal domein is leidend. In relatie tot ontmoeting en sociale verbondenheid zijn dit de effecten en ambities.

Weerbare en gezonde jeugd (0-27 jaar)

Beoogd effect: Kinderen en jongeren groeien veilig en gezond op tot veerkrachtige en zelfredzame volwassenen.

Ambitie 2: Jongeren beginnen goed toegerust op het volwassen leven

Veerkrachtige en betrokken volwassenen (18-70 jaar)

Beoogd effect: Volwassenen kunnen goed rondkomen, zijn zelfredzaam, voelen zich onderdeel van een netwerk en zetten zich in voor hun omgeving

Ambitie 1: Volwassenen participeren naar vermogen

Vitale en zelfredzame ouderen (70+ jaar)

Beoogd effect: Ouderen blijven zo zelfstandig mogelijk functioneren en doen actief mee in de samenleving.

Ambitie 1: Ouderen zijn sociaal, maatschappelijk actief

Ambitie 2: Ouderen hebben een netwerk om op terug te vallen.

Versterken, vernieuwen, uitproberen

Waar nodig worden samen met de Roosendaalse gemeenschap nieuwe activiteiten ontwikkeld, waar mogelijk wordt aangesloten bij lopende activiteiten.

Op onderdelen zal er mogelijk nader onderzoek moeten plaatsvinden.

In het actieplan worden de *nieuwe*, ontbrekende acties en activiteiten opgenomen.

Er kan ook worden verwezen naar een (lopende activiteit) in een ander uitvoeringsplan.

Omdat voor de jongeren aanpak nog weinig beschikbaar is zal in de praktijk blijken wat werkt.

Bijlage 1 Vormen van eenzaamheid

1. Sociale eenzaamheid

Dit is eenzaamheid die ontstaat bij het ontbreken van contacten met mensen waar je iets gezamenlijks deelt, zoals vrienden, collega's of burens. Het ligt niet altijd aan de hoeveelheid mensen die er om iemand heen staan. Het zit veel meer in de gelijkwaardigheid van het contact. Dit kan lastiger worden, bijvoorbeeld als iemand chronisch ziek of beperkt wordt of het geheugen afneemt waardoor de bezoeken die er zijn niet meer worden opgeslagen. Maatwerk is hier van belang.

2. Existentiële eenzaamheid

Eenzaamheid die samenhangt met het ontbreken van zingeving (*wat voeg ik nog toe aan de mensen en contacten om mij heen?*). Er zijn veel voorbeelden waarin mensen die actief zijn en van betekenis kunnen zijn voor anderen, zich minder eenzaam voelen. Existentiële eenzaamheid is niet met één activiteit op te lossen, maar vraagt om goed luisteren en kijken naar wat iemand zelf nog wil en kan doen.

3. Emotionele eenzaamheid

Hiervan is sprake als iemand een hechte, intieme band mist, iemand om gevoelens mee te delen, bijvoorbeeld na het overlijden van een levenspartner. Deze vorm van eenzaamheid is misschien het moeilijkst te doorbreken en vraagt een fijnmazige aanpak. Een activiteit waar je verwacht wordt 'gezellig' te zijn, kan soms het gevoel van leegte en gemis versterken. Dit is waar stabiele contacten en soms ook professioneel handelen nodig zijn.

Iemand kan aan meerdere "vormen" van éénzaamheid lijden. Eenzaam zijn of eenzaam voelen is heel persoonlijk.

Bijlage 2 Cijfers over eenzaamheid

Roosendaal

Eenzaamheid is een groeiend probleem, ook in Roosendaal. Roosendaal scoort gemiddeld hoger dan in de rest van West Brabant op eenzaamheid. In Roosendaal wordt 2 jaarlijks, als onderdeel van de bewonersenquête, om die reden de mate van eenzaamheid gemeten.

In 2019 scoort de groep 16-29 jarigen op 'ernstige en zeer ernstige eenzaamheid' hoger dan in 2017, respectievelijk 11% tegen 7% in 2017. Voor de groep 70+ geldt dat in 2017 14% ernstig en zeer ernstig eenzaam was tegen 12% in 2019.

Emotionele eenzaamheid

Er is een toename van emotionele eenzaamheid (het ontbreken van intieme en/of betekenisvolle relaties) in de groep 16-29 jarigen; in 2017 was 23% emotioneel eenzaam tegen 32% in 2019. Voor de groep ouderen van 70+ is een lichte daling te zien van 37% in 2017 tegen 32% in 2019. Het aandeel ouderen dat zich emotioneel eenzaam voelt, is weliswaar afgenomen maar nog steeds significant.

Sociale eenzaamheid

Sociale eenzaamheid (het ontbreken van sociale contacten en/of het ontbreken van een sociaal netwerk) bij 16-29 jarigen is afgenomen van 47% in 2017 naar 36% in 2019. Desalniettemin blijft het aandeel jongeren dat zich sociaal eenzaam voelt groot. Bij de groep 70+ is een lichte daling te zien van 69% naar 64%. Mensen hebben elkaar nodig om zich goed te voelen. Voor de aanpak van eenzaamheid in Roosendaal is het hebben en onderhouden van een netwerk onderdeel van het plan van aanpak.

Eenzaamheid totaal (naar wijken, %)

	Niet			Matig			Ernstig			Zeer ernstig		
	2015	2017	2019	2015	2017	2019	2015	2017	2019	2015	2017	2019
Buitengebied Roosendaal	54	58	57	41	35	36	3	5	7	3	3	0
Centrum	51	49	52	40	39	43	7	10	4	2	2	1
Heerle	52	47	62	39	49	31	7	1	6	1	3	1
Industriegebieden	53	56	52	41	37	40	6	4	3	0	4	5
Kortendijk	57	48	51	38	43	38	3	5	7	3	3	2
Kroeven	43	50	50	46	38	41	9	9	8	2	3	1
Langdonk	43	34	41	42	53	50	10	9	4	6	5	5
Minnebeek-De Krogten	47	53	49	40	38	42	11	5	5	2	4	4
Moerstraten	56	55	62	39	36	28	6	5	9	0	5	1
Nispen	51	59	56	43	36	38	4	3	5	1	2	1
Noord	44	39	53	40	46	34	9	10	10	7	5	4
Oost	55	59	57	34	32	34	7	5	6	4	4	4
Tolberg	55	51	54	38	42	37	5	4	7	2	3	2
West	36	41	38	49	47	42	10	10	14	5	2	7
Wouw	53	49	53	45	40	39	0	3	7	2	8	1
Wouwse Plantage	53	56	46	42	36	44	5	6	6	0	3	5
Totaal gemeente	50	49	51	41	41	39	6	6	7	3	4	3

Quickscan activiteiten en voorzieningen in Roosendaal i.r.t. Ontmoeting en verbinden (eenzaamheid) 2020

Thema	Wat	0-18	18-25	18-69	70+	Opmerkingen
Jeugdzorg En opvoeden	<u>Jongerenwerk</u> Op een outreachende en zichtbare wijze jongeren op in hun eigen omgeving, wint daarbij vertrouwen en pleegt indien nodig interventies die leiden tot deelname aan de maatschappij.	X	X			
	JoinUs	X	X			
	<u>Straathoekwerk</u>	X				
	<u>Wegwijs Jeugdprofessionals (zie website)</u> - Training/interventies (Rots en water, Weerbaarheid, Sova) - Begeleiding ouders	X	X	X		
	<u>TWB/GGD</u> Jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar	X	X	X		
	<u>GGZ</u> Mindfullnes voor ouders: beter omgaan met opvoedstress			X		
	<u>Wijzijn Traverse</u> Ondersteuning volwassen bij echtscheiding					
	<u>Connection</u> Don Bosco, 'preventiehuis', begeleiding op maat voor kind en gezin in naschoolsopvang setting.	X				

Diverse voorzieningen	Ontmoeten				
	<u>Stamtafels</u> Laagdrempelige inloopvoorziening op 3 locaties Doelgroep in de praktijk vanaf 50+.			X	X
	<u>Humanitas:</u> Maatjesproject Jongerenmaatjes Taalmaatjes		X	X	X
	<u>Diaconale stad RSD (kerk):</u> maatjescontact; leerlingen worden gekoppeld aan ouderen.			X	X
	<u>Koffiemomenten:</u> Langdonk: de Koffieleut (Evangel. Gemeensch. RSD) Westrand: 'Vriendendiensten' (GGZ) Pius X: Koffieklets Kruiskerk: biljarten/ontmoeting			X	X
	Kookclub op locatie Mytyschool: voor iedereen toegankelijk.			X	X
	Ondersteuning				
	<u>Mantelzorgsteunpunt/ Respijtzorg</u> Toegang signaleert overbelasting of niet bij mantelzorger			X	X
	'project seniorenpastoraat-Zuid': vrijwilligers doen HB bij ouderen				X
	– Wonen+ digitale ondersteuning en 'zorg'vrijwilligers/buddies: SAHR, maatjes, vervoer, klussen			X	X
<u>Voor elkaar teams:</u> Iedere wijk heeft een team. doel=praatje en vinger aan de pols houden en opschalen van hulp indien nodig.			X	X	
Kroeven/Langdonk hebben 'voor elkaar team' gecombineerd met 'pleintjesaanpak'= aanbellen bij mensen			X	X	

	<p>om te vragen wat er leeft. Ervaringsdeskundigen van de GGZ lopen hier mee.</p> <p><u>Samenleven inloop (GGZ)</u> Social Club Alzheimercafé NAH (niet aangeboren hersenafwijking) club Parkinson café</p> <p><u>Odensehuis:</u> beginnende dementerenden en hun mantelzorger kunnen laagdrempelig inlopen en hebben lotgenotencontact.</p> <p><u>KBO:</u> Ontmoeting, gezelligheid en informatie. Onafhankelijke cliëntondersteuning, ouderen adviseurs.</p> <p><u>Buurtgezinnen:</u> hulpgezinnen en vraaggezinnen koppelen</p> <p><u>Mama café:</u> Elke eerste dinsdag vd maand. In Roosendaal bevinden zich in 2019 meer dan 700 eenoudergezinnen. Laagdrempelig initiatief is voor alleenstaande en jonge ouders om andere ouders te ontmoeten. (bibliotheek)</p> <p><u>Grip op Kwetsbaarheid:</u> Professioneel netwerk rondom kwetsbare ouderen</p> <p><u>Samen Ouder Worden</u> Inzet op nieuwe samenwerkingen met ouderen, met vrijwilligers- en bewonersinitiatieven, met de gemeente en met beroepskrachten in zorg en welzijn, die beter aansluiten bij de wensen van ouderen.</p>					
				X	X	
				X	X	
				X	X	
				X	X	
				X	X	
				X	X	
				X	X	
			X	X	X	
			X	X	X	
				X	X	
				X	X	
				X	X	
			X	X	X	

	<p><u>Bij Bosshardt</u> Huiskamer voor de buurt.</p> <p><u>Broedplaats</u> Ontmoetingsplaats voor inwoners en wijkwerkers.</p> <p><u>Diverse Huiskamer projecten</u></p>		X			
			X	X	X	
				X	X	
Bestaanszekerheid (armoede)	<p><u>St Paul:</u> jaarlijks max €225.00 per kind vergoed om te kunnen sporten.</p> <p><u>Stg. Leergeld:</u> Ondersteuning voor schoolgaande kinderen. Spullen voor op school maar bijv. ook een fiets.</p> <p><u>Vroegsignalering schulden</u> samenwerking woningbouw/waterbedrijf/enz. vroegtijdig signalen betalingsachterstanden/schulden.</p> <p><u>'Regelingencheck'/ Moneyways:</u> omgaan met geld voor jongeren/ 'jongeren schuldenvrij': jeugd met studieschuld in schuldhulpverlening traject brengen.</p> <p><u>Jeugdcultuurfonds:</u> Maakt het mogelijk dat alle kinderen lessen op kunst- en cultuurgebied kunnen volgen. Het fonds biedt een bijdrage o.a. voor contributie, lesgeld, instrumenten, aanschaf/huur van materialen en/of kleding.</p> <p><u>Buddylink:</u> Empowerment door ervaringsdeskundigen om inwoners te helpen "de cirkel van armoede" te doorbreken.</p> <p><u>Quite</u> Aanpak waarbij lokale solidariteit met mensen in armoedesituaties wordt georganiseerd en gestimuleerd.</p>	X				
		X				
		X	X			
		X				
		X	X			
		X	X	X	X	

	Het stimuleren en organiseren we lokale solidariteit met				
Sporten (bewegen) Cultuur, Verenigingen Gezonde leefstijl Sport en cultuur als middel om mee te doen met de maatschappij, vitaal te blijven, te ontmoeten, enz.	<u>JOGG</u> : doe je mee fit is oké! Uitrollen over heel RSD	X			
	<u>Team fit</u> : om de kantine op school gezond te maken	X			
	<u>Kinderkoken aan tafel</u> : Kinderen uit gezinnen met laag inkomen komen samen om enkele gezonde maaltijden te bereiden en te eten met vrijwilligers.	X			
	<u>Jeugdcultuurfonds</u> (zie bestaanszekerheid)	X			
	<u>Kids2move</u> : kids in beweging gebracht en gehouden (SSNB/Thor/ TWB en fysio van Broekhoven)	X			
	<u>Beweegpunten sportservice</u> : vaste startpunten in RSD: groep komt samen en bepaalt gezamenlijk welke beweegactiviteit (v.b. wandelen/ hardlopen/Enz.)			X	X
	<u>Kwiekroutes</u> <ul style="list-style-type: none"> • Kwiekroutes West-Rand/Fitroute Langdonk/Beweegweb Kalsdonk/Wielereexperience • Heermastaete: beweegtuin/CIOS. • Bloemsche Vaart (CIOS en Fontys helpen met bewegen dmv vb boodschappen/ wandelen). • St Elisabeth: duo fiets: fietsen met een beperking m.b.v. een student. 			X	X
Diverse speeltuinen en speelplaatsen voor kinderen, Cruijffcourt	X				
<u>Tijd van je leven (cultuur)</u> Cultuurcompaan Ouderen creatief: ook ontmoeting/nieuwe vriendschappen.				X	
Wmo en GGZ zorg	<u>Wegwijs, thuiszorg, wijkzuster</u> : Professionals komen achter de voordeur. Signalerende functie. <u>Diverse Dagbesteding</u> :		X	X	X

	<p>Activering en ontmoeting.</p> <p><u>Deeltaxi</u>: georganiseerd vervoer met indicatie.</p> <p><u>WMO maatwerkvoorzieningen</u>: Zelfstandig kunnen wonen/ meedoen.</p> <p><u>2x 'Sober wonen plekken'</u>: Doorstroomwoningen (Alwel) voor ex-daklozen. Doel: reïntegratie in de maatschappij.</p> <p><u>Housing first-traject</u>: voor cliënten met complexe meervoudige problematiek. Alles wordt geregeld (woning, begeleiding, inkomen).</p> <p><u>Fameus</u>: Ervaringsdeskundigen begeleiden stapsgewijs herstel eigen leven.</p>			X	X	
				X	X	
				X		
				X		
				X	X	